

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžo/155/2015
Identifikačné číslo spisu: 2015200124
Dátum vydania rozhodnutia: 08.08.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2015200124.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Q. H., narodený XX. E. XXXX, bytom A. U., M. č. XXX/XX, t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov, právne zastúpený JUDr. Mariánom Belánom, advokátom so sídlom v Maduniciach, Školská č. 136/27, proti žalovanému: Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody, so sídlom v Leopoldove, Gucmanova č. 19/670, priečínok 7, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí a postupu žalovaného č. 1-1412/11-2014 z 19. decembra 2014 a č. 1-182/11-2015 z 13. februára 2015, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo 14. mája 2015, č. k. 14S/40/2015 - 14 , takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave zo 14. mája 2015, č. k. 14S/40/2015 - 14 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave napadnutým uznesením zo 14. mája 2015, č. k. 14S/40/2015 - 14, podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zastavil konanie, ktorým sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutí žalovaného z 19. decembra 2014 č. 1-1412/11-2014 a č. 1-182/11-2015 z 13.02.2015, ktorými mu neboli povolené návštevy v zmysle § 24 zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „zákona č. 475/2005 Z.z.“).

Súd prvého stupňa v odôvodnení uznesenia mal za preukázané, že rozhodovací proces, ktorého výsledkom je vydanie vyššie uvedených rozhodnutí (resp. vyššie uvedený postup) patrí do právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je možné takéto rozhodovanie považovať za rozhodovanie správneho orgánu v oblasti verejnej správy, keďže ide o rozhodovaciu právomoc, ktorá vyplýva z ustanovení zákona č. 475/2005 Z.z. a týka sa vecí, ktoré súvisia s výkonom trestu, ktorý bol žalobcovi uložený v zmysle ustanovení Trestného zákona a podľa Trestného poriadku. Uviedol, že táto skutočnosť podmieňuje záver o trestnoprávnom charaktere rozhodnutí, ktoré z tohto dôvodu nepodliehajú súdnemu prieskumu v rámci tzv. civilného súdnictva. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaný pod sp. zn. III. ÚS 247/2007, podľa ktorého rozhodnutie vo veci

preskúmania rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu v zmysle úpravy zákona č. 475/2005 Z.z. patrí do oblasti právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je ho možné považovať za rozhodovanie orgánu verejnej správy. Rozhodnutia a postupy boli prijaté v rámci výlučnej právomoci týkajúcej sa realizácie výkonu trestu odňatia slobody uloženého na základe právnej úpravy Trestného zákona a Trestného poriadku, nemôžu byť teda predmetom súdneho prieskumu podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. Vzhľadom na preukázanú skutočnosť, že žalobca sa domáhal preskúmania rozhodnutí a postupov súvisiacich s výkonom trestu odňatia slobody, ktoré nie je možné považovať za rozhodnutia a postupy orgánov verejnej správy, teda ich súdny prieskum nie je prípustný, a preto súd konanie vo veci zastavil.

Krajský súd o náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože konanie bolo zastavené.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať náhradu trov konania za právne zastupovanie. Poukázal na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu s tým, že má za to, že rozhodnutia vydané žalovaným jednoznačne spadajú pod rozhodnutia podliehajúce súdnemu prieskumu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. V doplnenom odvolaní namietal, že mu bolo odňaté právo konať pred súdom. Uviedol, že v uznesení NS SR sp. zn. 4Sžo/42/2012 zo dňa 18.09.2012 bolo uvedené opačné stanovisko, a to, že rozhodnutia ústavu pre VTOS nie sú vylúčené z preskúmania zákonnosti v správnom súdnictve.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žiadal uznesenie krajského súdu o zastavení konania potvrdiť. Súčasne uviedol, že sa stotožňuje s právnym posúdením veci uvedeným v odôvodnení uznesenia krajského súdu.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 2 SSP, odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p), preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods.1, veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy SR, medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

Podľa čl. 13 ods. 4 Ústavy SR, pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Podľa čl. 8 bodov 1. a 2. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v znení protokolov č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 (Oznámenie ministerstva zahraničných vecí ČSFR o prístupí k Dohovoru bolo publikované v Zbierke zákonov 15. mája 1992 pod č. 209/1992 Zb.), každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p., v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 O.s.p., rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 O.s.p., podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250d ods. 3 O.s.p., súd uznesením konanie zastaví, ak sa žaloba podala oneskorene, ak ju podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, ak žalobca neodstránil vady žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby, alebo ak žalobca nie je zastúpený podľa § 250a alebo ak žaloba bola vzatá späť (§ 250h ods. 2). Odvolanie proti uzneseniu je prípustné.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

V občianskom súdnom konaní sudy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Iné veci prejednávajú a rozhodujú sudy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 1a zákona č. 475/2005 Z.z., účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi

trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z., odsúdený má právo prijímať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru najmenej raz za kalendárny mesiac v trvaní dvoch hodín. Neuplatnené právo prijať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru zaniká. V odôvodnených prípadoch môže riaditeľ ústavu povoliť náhradný termín vykonania návštevy.

Podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z.z., návšteva odsúdeného v ústave s minimálnym stupňom stráženia a v ústave so stredným stupňom stráženia sa vykonáva spravidla priamym kontaktom, návšteva odsúdeného zaradeného do ústavu s maximálnym stupňom stráženia sa vykonáva spravidla bez priameho kontaktu. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch rozhodnúť, či sa návšteva odsúdeného vykoná s priamym kontaktom alebo bez priameho kontaktu.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a) až d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody, v znení účinnom do 31.12.2015 (ďalej len „Poriadok“), do diferencιαčnej skupiny „C“ v ústave so stredným stupňom stráženia sa umiestni odsúdený, ak

- a) neplní program zaobchádzania,
- b) opakovane sa počas výkonu väzby alebo výkonu trestu dopustil disciplinárneho previnenia,
- c) to odporúča záver psychologického vyšetrenia,
- d) bol na návrh riaditeľa ústavu súdom preradený z ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 18 ods. 2 písm. a) až e) Poriadku, v diferencιαčnej skupine „C“ v ústave so stredným stupňom stráženia

- a) zaobchádzanie je zamerané na dodržiavanie ústavného poriadku a disciplíny,
- b) odsúdený sa zaraďuje do práce na pracovisko v ústave alebo strážené pracovisko mimo ústavu,
- c) na aktivitách organizovaných pre celý ústav sa odsúdený zúčastňuje len so súhlasom pedagóga,
- d) odsúdený sa spravidla ubytuje v cele,
- e) návštevy sa vykonávajú spravidla bez priameho kontaktu.

Podľa § 36 ods. 1 Poriadku, návšteva sa vykoná na základe povolenia na návštevu schváleného riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru za podmienok ustanovených v zákone. Návšteva sa vykonáva v určenom priestore ústavu.

Podľa čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky, Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

Podľa čl. 151 Ústavy Slovenskej republiky, podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.

Podľa § 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

Podľa § 3 ods. 1, 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov

zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Podľa § 18 ods. 1, 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj v celách policajného zaistenia, boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Prokurátor je povinný

- a) vykonávať previerky zachovávanía zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1,
- b) písomným príkazom ihneď prepustiť na slobodu osobu držanú v mieste uvedenom v odseku 1 nezákonne bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu,
- c) písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom,
- d) dozeráť, aby sťažnosti a oznámenia osôb držaných v miestach uvedených v odseku 1 sa bez meškania odoslali tým orgánom alebo činiteľom, ktorým sú adresované.

Podľa § 47 ods. 1, 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18), je príslušný krajský prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

Miestne príslušný na vykonávanie dozoru je krajský prokurátor tej prokuratúry, v ktorej obvode má sídlo orgán vykonávajúci správu miesta uvedeného v odseku 1.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu a konania mu predchádzajúceho oboznámiac sa so spisovým materiálom súdu, súčasť ktorého tvoril spis ÚVTOS Leopoldov, dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ktorým prvostupňový súd zastavil konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. z dôvodu, že rozhodnutie napadnuté žalobou nemôže byť predmetom preskúmania súdom podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, je vecne správne a plne sa s ním stotožňuje.

V predmetnej veci sa odvolací súd nestotožnil s tvrdením žalobcu, ktorým vyjadril nesúhlas s argumentáciou prvostupňového súdu uvedenou v odôvodnení napadnutého uznesenia.

Odvolací súd zastáva zhodný názor ako súd prvého stupňa, že preskúmané rozhodnutie žalovaného nemožno považovať za rozhodnutie orgánu verejnej správy podliehajúceho súdnemu prieskumu v zmysle §§ 244 a nasl. O.s.p. Z právnych noriem citovaných vyššie vyplýva, že nad zákonnosťou postupu a rozhodnutí žalovaného dozerá príslušný prokurátor. V rámci trojdelenia štátnej moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu možno prokuratúru spolu s ochrancom práv, v rámci širšieho ponímania štátu a verejnej správy, zaradiť do moci súdnej, avšak s prihliadnutím na čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky ako i na znenie právnej normy ustanovenej v § 2 zákona o prokuratúre treba prokuratúru považovať za štátny orgán s osobitným postavením, ktorého postavenie ako i pôsobnosť upravuje osobitný právny predpis. Z uvedeného možno jednoznačne dospieť k záveru o tom, že Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov nie je možné považovať za správny orgán, ktorého legálna definícia je obsiahnutá v § 1 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov - správny poriadok, podľa ktorého je správnym orgánom štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Z uvedeného vyplýva záver, že rozhodnutie žalovaného vydávané podľa zákona č. 475/2005 Z.z. v disciplinárnom konaní nemožno považovať za rozhodnutie

vydané v správnom konaní podliehajúce prieskumnej právomoci správnych súdov podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Pretože nie je daná právomoc správnych súdov na preskúmanie žalobou napadnutého rozhodnutia a jedná sa o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, krajský súd postupoval vecne správne, keď konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. zastavil.

Súd prvého stupňa v odôvodnení uznesenia poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaný pod sp. zn. III. ÚS 247/2007, podľa ktorého rozhodnutie vo veci preskúmania rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu v zmysle úpravy zákona č. 475/2005 Z.z. patrí do oblasti právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je ho možné považovať za rozhodovanie orgánu verejnej správy.

Z uvedených dôvodov odvolací súd odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. a § 224 ods. 1 O.s.p., keď žalobca v odvolacom konaní úspech nemal a žalovanému v odvolacom konaní trovy nevznikli. Preto žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e príпустný opravný prostriedok.